

Звож.

Беларуская штодзенная політычна-літэратурная часопісь.

Рукапісы павінны быць перапісаны чытальна. Ададата прынятых рукапісаў залежыць ад Рэдакцыі.

Рукапісы назад не выдаюцца.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
м. Мінск, Юбілейны дом.

Цана нумару 1 марка.

Год выданьня I.

РЭДАКЦЫЯ адчынена штодня,
апрача свят
ад 9—12 гадз. і ад 5—7 гадз.

Цана абвестак:

за 1 радок за тэкстам . . . 2 м.
шукаючым працы, за абвестку 2 м.

№ 4.

Менск, Панядзелак 1 верасня 1919 г.

№ 4.

Дзеле вялікага недахвату паперы газета часова выходзіць тры разы на тыдзень: у панядзелак, сераду і пятніцу.

Да цывільнага насяленьня места Менску і ваколіцы.

Каб напярэдзіць надужыцці асобных вайсковых, або прыкрываючыхся вайсковым мундырам, падаецца даведама:

1. Усялякая рэквізыцыя, аблажэньне контрыбуцыяй, штрафаваньне грашмі, самавольнае закатэраваньне, забіраньне мабля і нерухамага меньш, а такж перанос іх у іншае месца асобам вайсковым забараняецца і будзе карацца па суду.

2. Забойствы, цяжкія пакалечаньня цела, разбой, крадзежы, забіраньня гвалтам чужых рэчаў, вымушаньне, караюцца палівым судом ні кару смерцю.

3. Даводства, вайсковыя аддзелы, афіцэры, салдаты могуць быць прыняты на кварцэру толькі на моцы кварцэрunkовай карты, выданнай даводствам пляцу (аддзел кварцэрunkовы) і асабіста адказваюць за знаходзячюся у намешканьню маентнасць.

4. Самавольная рэквізыцыя фурманаў сурова забараняецца. Дастаўка патрэбных для войска падводаў павінна адбывацца шляхам гаспараджэньня даводства пляцу, праз уладу адміністрацыйную. Фурманкі павінны быць аплачаны гатоўкаю або пісьменным квітом.

5. У вывадках наглай патрэбы, напрыкл. калі падзе конь, аломіцца воз і г. д. даушчаецца карыстаць з помачы мейсцовага насяленьня, прычым, запавязаны інвэнтар жыць і няжыць, пасля праміну патрэбы павінен быць безадкладна, праз найбліжэйшую каманду пляцу, звярнуты гаспадару. На зужытыя прадукты павінен быць выданы тымчасовы квіт, які заяўляецца у найбліжэйшай камандзе пляцу дзеля аплаты яго, або дзеля упраўленьня яго даводствам аддзелу.

6. У прыфрантавым рубжы запатрэбаваньне аб рэквізыцыі, у разе неабходнасьці, павінно выходзіць ад вайскавое улады ня ніжэй даводцау батальёнаў, скардону, батарэяў і павінно быць скіроўвана да начальніка прыфрантавага рубжу, дзействуючага ад імяні Намесьніка Гэнэральнага Камісара пры чыннай аіміі.

У кожным выпадку надужыцці той, каму пагражае або той, хто пацярпеў павінен у той-жа час вызваць помач найбліжэйшае варты, жандармэрыі, вайсковых пагулеў, паліцыі, а у наглай патрэбе схваціць вінавайдку пры помачы насяленьня, разаружыць і даставіць у той-жа час да найбліжэйшае вайскавое улады.

8. Пацярпеўшыя і загражаныя павінны старацца мець найдакладнейшыя данныя, дзякуючы якім ўлада мела-б магчымасьць злавіць вінавайдку, а значыцца выгляд тае асобы, адзежа, аружжэ, да якога аддзелу належыць, скуль прышоў, куды ўцёк і г. д.

9. Польскае войско, якое сваёю крывёю адкупіло волю грамадзян гэтага краю і дабро якіх і бяспека ляжыць яму на сэрцы, хоча каб усе бяз розьвіцы веры і нацыянальнасьці пачулі яго апэску, хоча каб кожны быў здаволены і забяспечаны аб сваё меньне, каб настаў лад, парадак і праца, а гадзіца і пагарджае тымі адзінкамі, якія плямяць вайсковы мундыр.

Гэнэральнае Даводство у Менску будзе уважаць кожнае нарушэньне прау грамадзянскіх спакойнай люднасці за праступак і кожнае надужыцце будзе з усею строгаьсьцю спыняць і караць.

Кожны салдат польскі у часе службы ці пасля службы вінен кожнаму прыгнечанаму прыці з помачу.

Гэнэрал і Даводца Лясоцкі.

Менск, дня 21 жніўня 1919 г.

Абвяшчэньне.

Усе жыхары места Менска і яго акліці абавязваюцца у працягу 7 дзён ад дня, у якім аглашаецца ніжэй памешчанае абвяшчэньне, заявіць да Аддзелу Спраў Здабчы ваеннай (Захараўская, 14) аб усіх знаходзічыхся у іх, альбо у вядомых ім асоб і мейсцох перахаваньне рэчы, пазастаюшыя па немцах і бальшавіках, ці набытыя ад іх якім нібудзь спосабам,—як маючы вартасць для скарбу гасударства.

Зьяўе належыць: усялякія вартэты мэханічныя заклады, фабрыкі, склады, самаходы, матацыклі, іх частцы, рэзыны ад колаў, тэлефоны, усякая броня, амуныцыя, аружжэ, матары, вазы, трансмісіі, земляробныя машыны, правіянт, псе-вы, тэхнічныя матарыялы, канторскіе і усялякія рэчы гандлю і промыслау, а роўна усякая маентнасць, каторая асталася бяз апекі.

За невыпаўненьне гэтага загаду завінавачаныя будуць карацца грашмыма да 30000 марак альбо на 6 месяцаў турмы.

Гэнэрал—Каманды: ЛЯСОЦКІ.
Намесьнік Гэнэральнага Камісара Усходніх Зямель на Менскі Округ:
Ул. РАЧКЕВІЧ.

Гэнэрал і інсэктар ваеннай здабчы фронту: АНТАНЕВІЧ.
Спраўджана: Кіраўнічы Справамі ваеннай здабчы фронту Літоўска-Беларускага ШУМОУСКІ.

Менск 26 жніўня 1919 г.

Яшчэ аб плебісцыту на Беларусі.

Шмат польскіх газэт, асабліва віленскіх, ахвотна паведамляе праз сваіх дапісчыкаў, што беларускае сялянство тых, ці іншых вёсак выносіць пастановы аб тым, што яны—палякі і хочуць, каб іх далучылі да Польшчы. Допісы аб такіх пастановах зычаць вясьлёлым тонам, а гэта ўжо сьведчыць пра тое, што і тые газэты, каторыя іх друкуюць, думаюць, што гэта добра і хораша. Але мы мусім сказаць, што гэта зусім ня добра і ня хораша. Гэта мы кажам, каб захавалі нашы прыязныя адносіны з польскім народам, каб заўчасу ухіліцца ад прыкрых непаразуменьняў у будучыне і каб дружна і згодна ісьці да супольнага вольнага жыцьця. І кажам, што радасьць вышэй-памянёных дапісчыкаў надарэмная і вельмі, вельмі шкодлівая. Надарэмная затым, што з гэтага нічога ня будзе, а шкодна дзеле таго, што падманвае польскі народ, і можа у самым пачатку папсаваць тые сярброўскіе адносіны, якіе цяпер усьпешна наладжваюцца паміж беларускай і польскай інтэлігэнцыяй.

З народам нашым, пры асаблівай хэнці, можна рабіць, што хочаш. Ён цёмны і нацыянальна несьвядомы. Да гэтага давяла яго горкая доля. На сваём цяжкім гістарычным шляху ён страціў усё. — школу, асьвету, законы, культуру, інтэлігэнцыю і дайшло да таго, што ён навет імя свайго забыўся і стаўся «простым», «тутэйшым» чалавекам з Забранага краю. Ён памятае, што яго забралі, але хто — ня ведае. Ня ведае, што гэта Масква яго давяла да становішча немаўляці.

З такім станам людзей можна рабіць усё, што забажаець.

Апавяшчэньне І7.

Усялякія аглашэньня аб інстытуцыях асьветы (аб пачатках навук у школах, адкрыцьці курсу, прыняцьці залісау і т. п.) павінны быць папярэдня зацьверджаны Школьным Адзелам у Урадзе Намесьніка Гэнаральнага Камісара (Падгорная, 14).

Намеснік Гэнаральнага Камісара Усходніх зямель на Менскі Округ:
Ул. РАЧКЕВІЧ.

Адміністрацыйны Кіраўнічы Справамі: МЕШЧАНОУСКІ.

Менск 24 жніўня 1919 г.

ца, абы была ахвота і рэальная магчымасьць. Тут ужо сапраўды, хто „кія ўзяў, той і капрал“.

Не далей, як сёлета-ж, зімою, тые-ж самыя селяне Меншчыны прасілі большавіцкіх камісараў прылучыць іх да Маскоўшчыны, калі большавікі, дзеле свайго політычнага махлярства, абвесьцілі Беларусь незалежнай «советской республикой». Яны гэтак сама-ж зьбіраліся на сходы, слухалі аратараў, рабілі пастановы, давалі свае подпісы, а часам ставілі крыжыкі, — словам, рабілося ўсе, што вымагаецца густам дэмагогаў. А ці-ж гэта мае які-небудзь сэнс і цану? Не, народ ня ведае, што робіць, а з гэтага карыстаюць нанятыя ня сумленныя людзі.

Пры такім становішчы іншае рады няма, як пусьціць у народ яго ўласную інтэлігенцыю. Яна, як найлепш, паразумеецца з ім, адчыніць яму вочы і выведзе на сапраўдную дарогу.

Польская інтэлігенцыя і політычныя дзеячы, перажыўшыя разбор свае Бацькаўшчыны і нацыянальны гвалт, павінны зразумець, што ўсё-ж роўна, раней, ці пазьней, народ прасьнецца і усвядоміцца

ца. І, зразумеўшы, што яго падманулі ў пору яго нацыянальнага дзяцінства, — канцонцам з ім можа стацца тое, што цяпер, на нашых вачох, робіцца ў В. Сылезіі паміж пакрыўджаным польскім насяленьнем і немцамі.

Нам трэба супольнага, *братэрскага сужыцця*, а гэта магчыма толькі тагды, калі народ сьвядома чыніць політычныя крокі і выбірае сабе сябра.

Х Політычная няспеласьць.

Калі камэдыянт у цырку паказвае сальтоморталі (куляецца ў паветры праз галаву), дык ён усё-ж такі размяркоўвае зрабіць гэтак, каб не зламаць сабе шыю ды не расквасіць чэрап. Але часамі здарэцца няшчасьце і адважнаму рызыканту бывае дрэнна. Нават, горш яшчэ: небарака, расадзіўшы лоб, накладе галавою, а сытая публіка нат' і не зжахнецца, бачучы няшчасны труп яго сярод арэны.

Нешта, крыху падобнае, сталося ў нашым Горадне з ахвотнікамі да політычных сальтоморталію.

Адна з політычных групіровак, выдаючы ў Горадне беларускую газэту „Родны Край“, зьмясьціла ў ёй артыкул, які праудзівей было б назваць бунтарскаю адозваю, размярканую на прыны політычны шумок ды толькі таго. Але выйшла куды горш, як думалі сабе політычныя (барані Бог, ня цыркавыя)

камэдыянты. Улада, прыкрыўшы газэту, прыкрыла разам з тым і ўсю работу з'арганізаваных у Горадне беларусаў. Нас дзівіць гэта юнацкая рызыка маладых беларускіх дзеячоў, здольных, як відаць, пісаць даволі страшныя адозвы, не раскумякаўшы як трэба, якія з гэтага могуць быць рэзультаты.

Дык вось і маем сабе. Гарадзен! наш сівы, стары, як сама гісторыя славян, векавечны Горадзен застаўся немым, бяз духу і голасу нашага, праз нетактоўнасьць аднаго-двох маладых хлапцоў.

Але чаму-ж гэта так? Чаму за імпат двох юнакаў павінны адказ трымаць усе нашыя арганізацыі Горадзеншчыны. Чаму яны змушаны спыніць працу ды маўчаць? Дык жа-ж ніхто ніколі ня спыняе работы толькі праз тое, што скруціў сабе шыю адважны сальтоморталісты?

Разгледзіўшыся, і тут ня знойдзем занадта вялікага дзіва. Газэту падпісваў „рэдакцыйны колектыў“, адказнага рэдактара, як бачым, ня было й пры гэтым палажэнні, праводзячы на шпальтах газэты свае вузка-партыйныя, ортодоксальна-бунтарскія тэндэнцыі, нашыя „артысты“ з „Раднаго Краю“ добра не размяркавалі і сальтоморталь не удалася. Але якое мелі право яны выклікаць рэпрэсіі на цэлы беларускі рух у Горадне за гэту іх групавую рызыкаўнасьць і дарэмныя энк. Істэрыка адной політычнай групіроўкі пад маскаю „рэдакцыйнага колектыву“, натуральна, выклікала рэпрэсіі на увесь беларускі Горадзен. Дасталося і „колектыву“ і карэктару, дасталося і дзе-каму іншаму, хто можа й ніякаго дачынення да спрытнага „колектыву“ ня меў.

Не,—дарагія сябрэ! Рэзультаты гэта дрэнныя. Найгоршы рэзультат, што Горадзен зьямеў, ён змушаны маўчаць. І жарты гэта дрэнныя. Калі вы маеце адвагу і ахво-

Роднаму краю.

Край мой радзімы, зьвішчаны, зьбіты,
Зьліты крывёю, сьлязьмі абмыты,—
Дзе-ж твае месцы, дзе твае сёлы?
Дзе-ж тваіх дзетак песьні высёла?
Увокал пустыня й сьляды пажараў;
Пасекі зместа лясных абшараў;
У ямах—акопах нівы і пашы;
Горы—магілы ворага й нашы.
Нашы касьцёлы зрыты з зямлёю;
Памяткі нашы сплылі з вадою;
Скарбы народу ў зямлі схаваны;
З гнездаў радзімых людзі сагнаны;
Па ўсіх дарогах косьці людзкія,
У грузах палацы й замкі былыя.
Трупы, калекі, ўдовы, сіроты,
Мільён бяздомных, мільён бядноты!..
То сумны вобраз роднага краю!
Гэта здабытак вайны звычай!..
Край мой радзімы, горам забіты,
Ці-ж доўга будзеш Богам забыты?!

1915 г.

Ю. Ф.

Кароткая гісторыя культурнага жыцця беларускага народу.

II.

У які бок жыцьця ня глянем, скрозь угледзім, як арыгінальна і сваякітальна складаў сваю культуру народ беларускі.

Скрозь, на ўсё налажыў гэты народ сваю азнаку,—азнаку багатай культуры і вялікага таленту. Возьмем яго *песню*. Ён утварыў народ наш такію, як ніхто з іншых народаў. Нашы песні,—гэта ціхі сьм, нялюдзкая скарга на сваю горкую долю,—гэта прызнаецца ўсім сьветам. Адны ўжо словы нашае народнае песні сьвідчаюць сэрца нястрыманым жалем, напрыклад:

Халку, блуджу, халку, блуджу, Як то соню у крузе! Куды пайду, ці што рабаю, А ўсе сэрца у туде.	Палавіна лет мінае,— Я шчасья ня знаю, Як-жа а мне Бог прызначыў, Што чыпілі маю?!
--	---

Вось што пішучь пра беларускую песню чужынцы. „Беларусы любяць песні і многа сьпяваюць,—гаворыцца ў прадмове да кнігі, выданай Расійскім Геаграфічным Таварыствам „Гомельскія народныя песні“, запісаныя З. Радчанка.—„У сьвято і ў будні, на вачорках і на рабоце, вясной і летам, увосень і навет зімой, на адкрытым паветры, заўсёды чутны іх песні... Наагул, чуюцца нота бедная, але стройная; монотонна-журбоўная, але мілая і заўсёды прына-

ту да сальтоморталю у палітыцы, дык рабеце іх, калі ласка, ад свайго натуральнага імя, за свой уласны страх і рызыку, майце грамадзянскую адвагу і політычны такт рызыкаваць толькі працаю свае партыі і яе іменем, а усяго беларускага руху пад рэпрэсіі не падстаўляйце. Бо рух беларускі—гэта не адна якая-нібудзь партыя ці група.

Шануйце наш нацыянальны рух, шануйце яго, будучы гатовымі на ўсе, навет і на самаахвярнасьць, але ня затрымвайце яго юнацкай нетактоўнасьцю.

Крауцоу Макар.

Кароткі фэльетон.

Чытаньне абвестак.

Афішкі і абвесткі ў Менску вешаюць, гдзе хто хоча: на вушаках, сьценах, брамах, на дзвярох і вокнах,—словам, усюды, куды можа трапіць рука таго, хто іх лепіць. Менш за ўсё іх лепіць там, дзе трэба,—на афішкіх. Але гэта паміж іншым. Нам-жа досыць таго, што ўсе урадовыя абвесткі ў Менску друкуюцца у польскай і беларускай мове і ніводнае няма ў мове расійскай. Гэта зьяўленьне гістарычнага значэньня, каторае завіталю да нас праз соткі год.

Паглядзім-жа, як трымаюць сябе людзі пры гэтым гістарычным зьяўленьні,—нябож-жа чыталі яны перасьледарогу Хрыста, каторы казаў: «Трымайцеся і будзьце гатовы, бо ніхто ня ведае, ў які час Сын чалавечы прыдзе судзіць вас!» Паслухаем, што людзі кажуць, пазіраючы на гэта рэдкае і цікавае зьяўленьне.

Вот рог Захараўскай і Губэрнатарскай. Тут аж два навет афішкі, і абадва аблеплены усялякімі абвесткамі ў два, друкованыя на

жоўтай паперы, шпальты: адзін—лацінкай—польскі, другі—кірыліцай—беларускі. Каля афішкі кучкі усялякай публікі: дзеці, кабеты, паненкі і панічы, жыды і рознага рангу чыноўнікі, з цэшкамі на шапках і з эпалетамі на плячуках,—відаць, сьвежа прычэпленымі, бо знаць на адзежы плямы старых мейсц, дзе яны сядзелі да бальшавікоў. Цэшкі і эпалеты палінялі і пачарнелі, мабыць, ад вільгаці, бо напэўна гаспадары хавалі іх ад бальшавіцкага вока дзе небудзь у падвале, пад падлогай. За тое маладые жыдкі адзеты, як панічы, ва ўсе новенькае і чорнае,—відаць, што з «соцыялістычнага магазына». Бальшавіцкіе вэнгеркі і шывэлькі цяпер яны пахавалі дзеля ўсялякага здарэньня. Толькі кабеты ў старых аблюманых спадніцах і ў падраных ажурных панчошках ды рабочыя ў абмурзаных сарочках.

Стаяць, пазіраюць на афішкі, як пашахонцы на рака, і ціха гутараць паміж сабою. Відаць, усіх іх злучае адна думка, адна агульная няпэўнасьць, адно утраленьне.

— Гэрст, што гэта значыць?—пытае стары жыд, шукаючы адною рукою ў барадзе і водзячы пальцам па абвестцы.

— Чорт ево знае, што эти полячышкі делают! Ведь, понимаете, не могу-же я польскі учицься,—гарачыўся некі вісокі чыноўнік у судзейскай вопратцы. Мабыць быўшы пракурор, або інсьпігатар, бо пад пахой трымаў стары і памяты, як пустая кежка, портфель.

— А это, это... какой-то базарный язык!—з сарказмам падзіла праз зубы маладая барынька.—Нет, благодарю! Уж увольте, а такого языка нигде не существует. Так только на базаре торговки разговаривают,—сказала яна і закацілася со сьмеху. Яна сьмяялася, а ёй утарыў кавалер, цяпаючы пальцамі ланцужок у гадзінніку і тыкаючы палкай з залатымі монограмамі ў беларускі

тэкет абвесткі.

— Так, барынька, так! Гэта язык рыначных кабет,—загаварыў некі малады, у чорным драповым пільчаку, хмопец. Мабыць настаўнік з меськае гарадзкае школы.—Так, панечка!—казаў ён далей,—гэтак гавораць нашы кабеты на рынку, гэтак-жа гаворыць і наш беларускі народ, сярод каторага вы жывеце і хлеб каторага вы ясьце. Калі, пані, не наездам з Маскоўшчыны, дык, пані, тутэйшая. Чаму-ж, пані, пагарджаш мовай нашага народу, а так ласа ясі яго хлеб і жывеш яго працай? Чаму-ж, пані, не натурбавалася навучыцца чытаць і гаварыць у мове таго народу, каторы корміць сваім хлебом і вас, і дзяцей ваших і увесь гэты горад? Не хацела, або ня ведала, што трэба вучыцца? Дык гэта няпраўда! Народ гэты прасіў вас усіх шанавань яго і культуру яго; ён наказваў вам праз сваіх пашанцоў на мітынгах, ў тэатры, сваёю кніжкай і газэтай. Але вы ня слухалі, сьмяяліся з яго і праганялі ад сябе. А цяпер гоніць ён вас ад сябе. Едзьце сабе да тых, дзеля каго вы здрадзілі і каму прадалі інтарэсы свайго краю, свае Бацькаўшчыны. Пачакайце, яшчэ ня гэта будзе!—скопчыў настаўнік, адварнуўся і пашоў у свой бок.

— Гэрст?!—сказаў стары жыд, пазіраючы ўсім у вочы.

— Н-да—дадаў некі пан,—жизнь учит...

Я. Л.к.

Політычныя навіны.

Бабруйск забраны. У пятніцу 29/VIII познанскіе войскі, дзякуючы танкам, ўзялі тры рады акупаў, агароджаных дротам і занялі горад. Захоплено 2 гарматы, некалькі дзясяткаў кулемётаў, 500 палонных. Непрыяцель, адступаючы,

даючы да слоў. Аб песнях-жа маскоўскіх, як тут вядуць велікарускіх баб з насадаў (старавераў), трэба сказаць, што яны сьпяваюць на надта вісокіх нотах; іх хоравыя песні адзначаюцца адназначным ніскам. У гэтым і ёсьць характэрная роўнасьць, калі прыраўнаць іх песню да песні беларускіх кабет, каторыя няюць сярэдняй нотай. У прыпісцы да гэтай прадамовы рэдактар „Запісак Геаграфічнага Т-ва“. Істомін, дабаўляе: „Песні велікарусаў (Курскай г.) адзначаюцца поўнай безмузыкальнасьцю, беднасьцю ноты, і можна іх прыраўнаваць хіба да аднаго піску і завываньня. Не баруся судзіць гэтага дзіўнага і прыкрага для велікарускай песні зьявіцца.“—кажа Істомін.

Такою апэнка даюць беларускім і велікарускім песням людзі навукі, знаўцы песні і музыкі народнай, людзі справядлівыя, каторыя шукаюць толькі праўды.

Песня наша вельмі адбілася і на царкоўных сьпевах. Прыслухайцеся толькі да жалоснага, сумнага сьпеву ў царкві, і вы там распазнаеце мотывы і нашых народных песень. Вось чаму сьпевы ў нашых царквах яшчэ здаўна вабілі да сябе чужынцаў. „Во велицей России, в самом царствующем граде Москве, возлюбльше сладкое и согласное пение“, піша ў 1680 г. наш зямляк, Сымоч Полацкі,* і дзеля таго па Маскве перанялі нашы сьпевы, запрашалі да сябе сьпевакоў з нашага краю, і яны навучалі Маскву гэ-

таму „сладкому пению“. Праўда, вышэйшае духавенства на Маскве спачатку недалюбіваля нашага царкоўнага сьпяваньня і крывілося на яго: „пение поют новоизданное от своего сложения, а не от святых преданное, но латынское і рымское баснословие і партесное виекание, сьвятими отцы отлученное.“ Але нашае царкоўнае сьпяваньне было вельмі да густу мааскоўскім царом, і яно шпарко разышлося па ўсяму Маскоўскаму царству.

Нашымі песнямі заўсюды цікавіліся велікарускіе, польскіе і іншыя вучоныя і выдаці шмат зборнікаў беларускіх народных песняў. Прыпамятайма хоць Шэйна, Раманава, Безсонова, Федароўскаго, Сербаву і шмат іншых. Усе гэтыя этнографы вельмі цікавіліся беларускай песняй, бо яна іх вабіла сваім зместам, багацьцем і прыгожасьцю. І такою-ж салодкаю, прыгожаю і павабнай засталася наша песня і да гэтага часу. Засталася такою, хоць яе забаранялі нам сьпяваць, выганялі з школы, гналі з жыцьця, і толькі ў простага народу не маглі адабраць яго уцеху і асалоду ў яго горкай долі.

Народ беларускі, утварыўшы сваю ўласную песню і музыку, утварыў і сваё ўласнае музычнае начэньне: прыпамятайма нашу ліру, цымбалы, дудку, жалейку і т. д.

*) М. И. Лилеев, Опис. рук. Черниг. Д. Сем. 1, ст. 235.

Я. Л.к.

(Працяг будзе).

*) Псалтырь риемованая, Москва, 1680 г. л. 5.

знішчыў жалезнадарож. мост на Бярэзіне.

Паўстанне у Верхняй Сылезіі

КРАКОУ, 23 жніўня. «Kurjer illustrowany» паведамляе з Сосноўца ад 22 гэт. месяца, што паўстанне ў Верхняй Сылезіі не аслабело. Барацьба паўстанцаў з «Reichsweget» цягнуцца на ўсім паўстаўшым абшары. Паўстанцы буюцца з гэтакай пагардаю да сьмерці і заўзятасьцю, што напр. з ручнымі гранатамі нападаюць на самаходы і паезды панцырныя. Найлепей трымаюцца паўстанцы ў пав. рыбніцкім, пшчынскім і глівіцкім. У некаторых валасьцях буюцца кабеты і дзеці.

Старшыня польскіх міністраў Падэрэўскі пераслаў да Сосноўца, на самыя пільныя патрэбы ахвяроў прускага гвалту ў Верхняй Сылезіі, паўмільёна марак з фондушоў, складзеных польскімі выхадцамі ў Амэрыцэ.

Нямецкія расійцы. «Glos Litwy» цікава інфармуе аб расійскіх ахвотніцкіх часьцях на Літве: «Яны» паказаліся ў Куршанах 26 ліпня. Нямецкая жандармэрыя прыгатавала ім спатканьне і памяшканьне; да 3 жніўня 1500 «іх» зьмясьцілася ў Куршанах і акалічных дварох. Прывязлі з сабою 2 гарматы, 4 кулямэты і 1 міналет. Апрача некалькіх расійскіх афіцэраў, войско тое не мае нямецкай формы. Большасьць салдатаў маюць на шапках расійскія значкі. Большая часць гэтага войска складаецца з надрэйніскіх і прускіх немцаў. Нямецкія салдаты называюць гэтае войско «Russische Formazion». А расійцы называюць сябе часткаю вайскоў Лівэна. Гэтае войско увесь час адтрымвае зброю і адзежу толькі ад немцаў. Гэта факт, што іх глаўнакамандуючым зьяўляецца граф фон-дэргольц, які камандуе часьцю т. зв. «Baltische Landesweg». 27 ліпня гр. Гольц прыезджаў ў Куршаны дзеля агляду войска і назаўтра вярнуўся ў Мітаву. Афіцьяльным камандуючым лічыцца палкоўнік Вірголіч і Белградк. Пэнсія выплачваецца нямецкаю ўладаю».

Беларуская кроніка.

Беларуская мова у праваслаўнай цэркві. У Вільні 10 жніўня у цэркві Сьвятой Тройцы, пры базыльянскім кляшторы падчас набажэнства, каторае адпраўляў Архірэі Элеуфэры. навука да людзей была гаворана па беларуску.

Ці ні пара было-б і Менскаму духавенству апомніцца?

Беларуская мова у Насьцелі. Беларуская мова у Касьцелі што раз, то пашыраецца. Казанья па Беларуску гаворуцца між іншым ужо ў Лоняніцах, Ваукавыскага павету, у Ідоўцы, Барадзенічах, Мошары—Дзівьненскага павету, у Барунах—Ашмянскага павету і др. месцох.

Вялікая чэсьць тым, хто прычыняецца да гэтае сьвятое справы.

Асвабоджэньне Арцыбіскупа Роппа. Заарэштваны ў Пецярбурзі Каталіцкі Арцыбіскуп Ропп, вядомы прыхільнік і спагадчык беларусаў, дзякуючы захадам Папежа, звольнены з пад арэшту і жыве ў Маскве. Апошніе часы ў турме пастыр моцна хварэў.

Беларускае войско ў Літве. Газэта „Nasz Kraj“ паведамляе, што частка беларускага войска ў Літве хацела блізка Друскенікаў перайсьці на тэрыторыю, занятую польскім войскам. Пераходу перашкодзіло літоўскае войско; паміж беларускім і літоўскім войскам завязалася бой.

Намісія магістрату. У магістраце зложена камісія, якая мае перагледзець назвы вуліц у Менску.

Добра было-б, каб вярнуць вуліцам іх даўнейшыя гістарычныя назвы, а частцэ надаць замест расійскіх—беларускія.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЭ.

Адчыненыя пры гімназіі Плятэр курсы польскае мовы бяруць 150 марак, або столькі ж рублёў з кожнага слухача за 6 тыдняў навучанья. Для многіх самаучак у польскай мові, каторыя б хацелі лепей пазнаёміцца з гэтаю моваю, плата гэтая завысокая, бо шмат хто без службы. З другога боку і маючыя грошы ня могуць запісацца, бо няма вымену савецкіх грошай, керэнак і думскіх на царскія і маркі.

З'езд праваслаўнага духавенства. 2 верасня мае адбыцца ў Менску з'езд праваслаўнага духавенства. Найважнейшым пытаньнем на з'ездзі мае быць пытаньне аб матэрыяльным стане праваслаўнага духавенства. Кіраўнікі арганізацыі духоўных хочуць запрапанаваць на з'ездзі праэкт самаападаткаваньня, а так сама зварот да польскіх уладаў аб дапамозе.

Пропускі ў Менск. У Вільні, дзякуючы сучасным выпадкам, знаходзіцца каля 4-х тысячаў мескіх жыхароў, церплячых вялікія нід-

статкі. Пропускі на Менск з Вільні і інш. мест для прыватных асобаў, выключваючы важныя здарэньня, не раней як праз месяц.

Сярод чугуннікаў. У зьвязку з разбурэньнем бальшавікамі Менскага ж.д. вузла і варункамі, якія паўсталі пры яго адбудаваньні, сярод чугуннікаў налічаецца ня мала безработных. Яны спадзяюцца на выдату ім пропускаў для выезду ў Расію.

У такім-жа стане знаходзіцца і наагул шмат былых працаўнікоў у іншых установах расійскіх уладаў.

Проціў квотніцтва і спэкуляцыі. Пры Прамыслова-Гандлёвым Аддзеле Упраўленьня Менскага Округу пачаў працаваць урад па змаганьні з квотніцтвам і спэкуляцыяй. Урад мае мэтай бараніць насяленьне ад усялякага гатунку вызіску з боку гандляроў, дамаўлясьнікаў і так сама паасобных адзінак.

Заданьнем Ураду ёсьць аздаруленьне гандлёвых адносін і абарона жыхароў Беларусі ад надмерных апэтытаў купцоў ваеннай формцыі. На чале Прамыслова-Гандлёвага Аддзелу стаіць п. Устыновіч, каторы спраўляе свае абавязкі па Падгорнай вул. у д. № 14 і прыймае заінтэрэсаваныя асобы ад 10 да 12 г. з рана.

Праца Ураду па змаганьні з квотніцтвамі і спэкуляцыяй можа быць плённай толькі пры дапамозе грамадзянства.

Аднаўленьне прамысловасьці. Фабрыка дрожджаў Арона Чэртава ў Менску адтрымала з Прамыслова-Гандлёвага Аддзелу дазваленьне на вырабляньне дрожджаў. Фабрыка ужо ідзе і будзе прадаваць дрожджы па 30 рублёў царскай валютай.

Бровар „Богэмія“ адтрымаў дазваленьне на вывар піва з зместам алькогалю ня больш як 6°.

Піва будзе вырабляцца з прадуктаў, каторыя ў ніпераробленым стане ня могуць быць спажываны.

Валюта. Гэтымі днямі на Захараўскай і Койданаўскай вуліцах адчыняюцца за дазваленьнем уладаў дзьве мяняльныя канторы, каторыя будуць мяняць, ходзячыя ў Менску грошы апрача „савецкіх“ падлуг гэтакага курсу: Рубель „царскі“ роўны 1 м. 10 ф. польскіх. Рубель „думскі“ канторы будуць мяняць на „царскія“ рублі, альбо польскія маркі падлуг курсу Варшаўскай біржы падаванага штодня ў Варшаўскіх газэтах. Рубель «керэнскі» на 25% ніжэй „думскага“ рубля. За зьмену грошы канторы маюць право браць ня больш 1%.

Урэгуляваньне цэнаў. Як мы чулі, на гэтых днях мае быць выдадзены прыказ, маючы на мэці урэгуляваньне спраў у стасунку куплі і прадажы рэчаў і прадуктаў першай патрэбы, умеркаваньне цэнаў барацьбу з квотніцтвам і спэкуляцыяй.

Рэдактар-выдавец

І. ЛУЦЭВІЧ.